

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

«КЕЛИШИЛДИ»
Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлиги

«ТАСДИҚЛАЙМАН»
ТДЎТАУ
Ректори Ш.Сирожиддинов

« _____ » _____ 2020 й.

« _____ » _____ 2020 й.

5111200-Ўзбек тили ва адабиёти бакалаврият таълим
йўналишининг негизидаги:

5A111201 – Ўзбек тили ва адабиёти

магистратура мутахассисликларига кирувчилар учун махсус
(ихтисослик) фанларидан

Д А С Т У Р

Тошкент - 2020 й.

Аннотация

Дастур *5A111201–Ўзбек тили ва адабиёти* магистратура мутахассислиги ўқув режаси ва фанлар дастурлари бўйича магистрлар касбий фаолиятларининг тавсифи ҳамда касбий компетенцияларига қўйиладиган талабларга мувофиқ, талабалар мажбурий ва танлов фанларини ўзлаштириши, амалиётларни ўтиши ва натижада касбий фаолиятида зарур билим, кўникма ва малака компетенцияларини эгаллашни таъминловчи мазмунда **2020/2021** ўқув йилида тасдиқланган ўқув режасидаги асосий фанлар асосида тузилган.

ТУЗУВЧИЛАР:

Абдуллаева М.Д. – ТошДЎТАУ “Ўзбек адабиётини ўқитиш методикаси” кафедраси мудири, ф.ф.н., доцент.

Ўзбек тили ва адабиётини ўқитиш факультетининг 2020 йил 25 июндаги №10-сонли Кенгаши йиғилишида муҳокама қилинган ва тасдиқлашга тавсия этилган.

КИРИШ

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти – педагогика соҳасидаги йўналиш бўлиб, у умумий ўрта таълим мактаблари ва ўрта махсус таълим муассасалари учун бакалаврият таълим йўналиши бўйича педагог кадрлар тайёрлаш жараёнида фойдаланиладиган фанлар, педагогик фаолият воситалари, усуллари, методлари;

- ЎзР ФА Ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти ва бошқа тармоқ илмий-тадқиқот институтларида мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-педагогик тадқиқот ишлари билан шуғулланиш;

- оммавий ахборот воситалари, давлат бошқаруви органлари, бошқа давлат ва нодавлат муассасаларида касбий фаолият юритиш каби комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши таълим мазмунини белгилаш тамойиллари ва мезонларига риоя этиш, ўқув материалларини танлаш ва тизимлаштиришга доир замонавий ёндашувларни ҳисобга олиш, ўқув материалларини моделлаштириш малакасига эга бўлиш;

- ўзбек тили ва адабиётини, унинг ўзига хос хусусиятлари, илмий-назарий, фалсафий-эстетик асосларини, замонавий таълим технологияларини чуқур ўзлаштириш;

- ўзбек тили ва адабиётининг бой имкониятларидан фойдалана олиш, бунинг учун ўз устида тинимсиз ишлаш, мустақил билим олиш кўникмаларини шакллантириш;

- Ватанга муҳаббат ва садоқат, умумбашарий қадриятларга ҳурмат руҳида шаклланиб бориш;

- кенг дунёқарашга эга бўлган ва мустақил фикрлайдиган маънавий етук мутахассис сифатида шаклланиш;

- ўзбек тили ва адабиётини ўқитишнинг самарали усулларини чуқур эгаллаши ва ундан фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлишини назарда тутати.

5111200 – Ўзбек тили ва адабиёти таълим йўналиши негизидаги **5A111201–Ўзбек тили ва адабиёти** магистратура мутахассисликларига кирувчи талабалар учун таълим йўналиши ўқув режасига асосан 3 та ихтисослик фанлари бўйича: “Адабий танқид тарихи”, “Навоийшунослик” ва “Дарсликлардан фойдаланиш методикаси” фанларидан тест саволлари

шакллантирилган. Бу фанлар ўз негизда камраб олинган маълумотлар куйида батафсил келтирилган.

“АДАБИЙ ТАНҚИД ТАРИХИ” фани бўйича:

“Ўзбек адабий танқиди тарихи” фанида мунаққидлар, адиб-мунаққидларнинг фаолияти, адабий танқидчиликдаги жанрлар ва услублар масаласи тадқиқ қилиш орқали талабада танқидий қараш шакллантирилади. “Олий таълим муассасаларида ўзбек тили ва адабиёти фанини ўқитишнинг янги ва самарали методлари бўйича илмий изланишлар олиб бориш, илғор педагогик технологияларни кенг жорий этиш” борасида Юртбошимизнинг айтган фикрлари адабий танқид тарихини ўқитишда ҳам муҳим саналади. “Ўзбек адабий танқиди тарихи” фани адабиётнинг жамият ижтимоий ҳаётидаги ўрни, адабиётнинг маънавий-маърифий аҳамияти, мунаққидлар фаолияти ижодкорларнинг ўзига хос услуби кабилар тўғрисида маълумот беради. Талабалар бу фанни ўрганиш орқали адабий танқиднинг таркибий қисмлари, жанрлари тўғрисида маълумотга эга бўладилар.

Бадиий асарни таҳлил қилиш учун йўлланма бериш, матн моҳиятини аниқ ва изчил талқин қилиш, жаҳон адабий танқидчилигидаги ички имкониятни маълум адабий тур ҳамда жанрлар мисолида асослаб ўрганиш, умуман мутахассиснинг илмий-эстетик тафаккурини ошириш; - адабий танқид тарихи бўйича назарий билимга эга бўлиш; - адабиётшунослик методлари билан ижодий методнинг қиёсий жиҳатини ўргатиш; - адабиёт тарихи, адабиёт назарияси билан танқид орасидаги муштаракликларни талқин қилиш; - ўзбек адабиётшуносларининг илмий методларини аниқлашга ўргатиш; - адабий-бадиий ва илмий-эстетик идрокни таҳлил ва тадқиқ этиш малакасини ҳосил қилиш.

“ДАРСЛИКЛАРДАН Фойдаланиш МЕТОДИКАСИ” фани бўйича:

Дарсликлардан фойдаланиш методикаси фани талабаларни назарий билимлар, амалий кўникмалар, фанга оид умумий ва хусусий ёндашувлар ҳамда касбий компетенцияни шакллантириш вазифаларини бажаради.

Дарсликлардан фойдаланиш методикаси ўқув фанини ўзлаштириш жараёнида амалга ошириладиган масалалар доирасида бакалавр: она тили ва адабиёт дарсликларининг таълим босқичларига кўра турлари; дарсликнинг тузилиши, таркиби ва мазмуни ҳақида тасаввурга эга бўлиши; умумий ўрта таълим мактабларининг она тили ва адабиёт дарсликлари мазмуни ва хусусиятлари; академик лицейлар “Ҳозирги ўзбек адабий тили” дарслиги мазмуни ҳақидаги билимларга; таълим босқичларидаги дарсликларидаги материалларни узвийлик ва узлуксизлик тамойили асосида таҳлил қилиш кўникмаларига; дарсликлардан таълим жараёнида тўғри ва самарали фойдалана олиш малакасига эга бўлиши; дарслик ўқувчилар синф ишлари ва уй вазифаларини бажаришда фойдаланиш учун мўлжалланган асосий ўқув китоби эканлиги. Дарслик яратишда таяниладиган дидактик тамойиллар. Дарсликларнинг мазмунига қўйиладиган талаблар. Дарсликларнинг методик жиҳатига қўйиладиган талаблар.

НАВОЙШУНОСЛИК фани бўйича:

“Навоийшунослик” фани талабаларни назарий билимлар, амалий кўникмалар, фанга доир муаммоларга услубий ёндашув ҳамда илмий дунёқарашни шакллантириш вазифаларини бажаради. Алишер Навоийнинг феномени, шахсияти, ҳаёт йўли, тафаккур даҳоси, ўзбек тили ва адабиёти, миллат маданияти ривожига қўшган ҳиссаси, илмий ва ижодий фаолияти, ўзбек давлатчилиги ва маънавияти тарихида тутган ўрни ҳақида билимга эга бўлиши; Навоий асарларининг ўрганилиш тарихи, мазмун-моҳияти, адабий меросининг вазн хусусиятлари, жанрлар поэтикаси, хамсачилик анъанаси, татаббуъ, назира, тавр, мухтараъ ғазалларнинг ўзига хос жиҳатлари, Навоий ижодида қўлланилган қофия унсурлари, бадий санъатларнинг ҳосил бўлиш йўллари, мажоз тарихида ёзилган шеърларда қўлланилган илмий, диний, асотирий ва тасаввуфий истилоҳларни шарҳлаш, бадий наср стилистикаси, рамз, тимсол ва образлар моҳиятини англаш кўникмасига эга бўлиши.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президентининг лавозимида киришиш тантанали маросимида бағишланган Олий Мажлис палаталарининг кўшма мажлисидаги нутқи. –Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2016. – 56 б.
2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза 2016 йил 7 декабрь. – Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2016. – 48 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. - Т.: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 488 б.
4. Аллаев К. Р. электромеханические переходные процессы: - Т.: ТГТУ, 2008. – 287 с. ил.
5. Valixojayev B. O‘zbek adabiyotshunosligi tarixi (X-XIX asrlar). - Т.: O‘zbekiston, 1993.
6. Rasulov A. Tanqid, tahlil, baholash. - Т.: Fan, 2006.
7. Nazarov B. va boshqalar. O‘zbek adabiy tanqidchiligi tarixi. - Т.: Cho‘lpon NMIU, 2012.
8. Sirojiddinov Sh., Yusupova D., Davlatov O. Navoiyshunodlik. Darslik. - Т.: TAMADDUN, 2018.
9. Юсупова Д. Ўзбек мумтоз ва миллий уйғониш адабиёти (Алишер Навоий даври). Ўқув қўлланма. - Т.: TAMADDUN, 2016.
10. Сирожиддинов Ш. Алишер Навоий. Манбаларнинг қиёсий-типологик, текстологик таҳлили. - Т.: Akademnashr, 2011.
11. Исоқов Ё. Навоий поэтикаси. - Т.: Фан, 1983.
12. Комилов Н. Хизр чашмаси. - Т.: Маънавият, 2005.
13. Комилов Н. Маънолар оламида сафар. - Т.: TAMADDUN, 2016.
14. Алишер Навоий. Ғазаллар. Шарҳлар. - Т.: Камалак, 1991.
15. Хаққул И. Навоийга қайтиш. 2-китоб. - Т., 2011.
16. Алишер Навоий: қомусий луғат. 1-2-жилдлар /Масъул муҳаррир Ш.Сирожиддинов. - Т.: Sharq, 2016.
17. Қурбонов А. “Хамса” сарлавҳалари бадиияти. - Т.: “MERIYUS”, 2016.
18. Алишер Навоий. Мукамал асарлар тўплами. 20 жилдик. 1-20 жилдлар. -Т.: Фан, 1987-2003.
19. Алишер Навоий. Тўла асарлар тўплами. 10 жилдик. 1-10 жилдлар. -Т.: Ғафур Ғулом нашриёти, 2011.
20. Комилов Н. Тасаввуф. - Т.: Movarounnahr – O‘zbekiston NMIU, 2009.

21. Ҳайитметов А. Навоий лирикаси. -Т.: О‘zbekiston, 2016.
22. Husanboyeva Q., Niyozmetova R. Adabiyot o‘qitish metodikasi. O‘quv qo‘llanma. – T.: Innovatsiya–Ziyo. 2020.
23. Xolmanova Z., Yusupova T. O‘zbek tilini o‘qitish metodikasi. O‘quv qo‘llanma. – T.: Navoiy universiteti, 2019.
24. Roziqov O.va b. Ona tili didaktikasi. – T: Yangi asr avlodi, 2005.
25. G‘ulomov A., Qodirov M. va b. Ona tili o‘qitish metodikasi. – T: Fan va texnologiyalar, 2012.
26. To‘xliyev B. Adabiyot o‘qitish metodikasi. O‘quv qo‘llanma. – T.: Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2010.
27. To‘xliyev B., Inog‘omova R., Abdulhatova R. Darsliklar bilan ishlash metodikasi –T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2008.
28. To‘xliyev B., Niyozmetova R., Boltayeva I. Darsliklar ustida ishlash. –T.: Fan, 2007.